

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, iránycikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Bem tábornok által Besztercze és Naszód vidéke lakosihoz kibocsátott rendelet.

A' magyar hadsereg az alkotmányos szabadság leigázására bérlett katonai erőt jött megsemmisíteni.

Miután ezen, a' katonai zsarnokság által a' maga alacson céljaira elámitott és felprédált vidékből az ellenség kiűzetett, a' bevonult magyar hadsereg fővezérsége, e' vidék minden lakosainak szoros megtartás végett a' következőket adja tudtul:

1. Hadseregünk a' polgári szabadság örje, általa az alkotmányos szabadság főkelléke: a' személyes bátorság biztosítván, meghagyatik, hogy az eltávozott lakosok legrövidebb idő alatt lakhelyeikre visszatérjenek, különben mint az ellenség szövetségesei fognak tekintetni és mindennemű vagyonaik az állodalom részére fognak ideiglenesen lezáróztatni.

2. Mindennemű katonai fegyverek és lőszerrek, melyek a' beszterczei kerületben találtaknak 4 napok alatt a' legközelebbi katonai parancsnokságnak adassanak bé. Ha e' megszabott határidőn túl valamely helységben fegyverek találtaknak, nem csak maga az elrejtő, hanem a' helységbeli előljáróság is hadi törvényszék elibe fognak állíttatni.

3. Miután hazánk ezredéves szabadságának lenyűgözésére bérlett zsoldosok által elkövetett rablások, gyilkolások és polgári háborúnak előidézésére a' szász nép nem csak nemzetellenes bujtogatásokkal, hanem az által is befolyt, hogy közellenségünk zsoldosait fegyverrel, pénzzel, 's minden élelemmel ellátta; 's miután azonkívül nem tartá bűnnek fegyverfogható polgártársait a' közös háza ellen felfegyverkeztetni: a' szent igazság által köteleztetve, a' beszterczei és naszódi kerületnek meghagyatik, hogy e' rendelet keltétől számított

6 nap alatt 100,000 pengő forint, és 12 nap elteltével ismét 100,000 pengő forint hadi költség fizetessék. Ezen kívül az említett kerületek tartoznak 30 felszerelt, négy fogatu kocsit lovakkal és szerszámmal a' legjobb használható állapotban szinté 6 nap eltelte után a' sereg részére kiszolgáltatni. E' rendelet végrehajtásáról Besztercze város tanácsa tétetvén felelőssé, annak pontos teljesítése végett a' végrehajtáskor netalán előfordulható akadályok elbáritására megkivántató erő a' legközelebb fekvő katonai parancsnokságtól fog kiszolgáltatni.

4. Beszterczén és vidékén, úgy a' naszódi katonai kerületben polgári biztosoknak, tartományi biztos Koncz János, tanácsnok Poek Sámuel, és polgár Weisz János nevezetnekki kiterjedt hatalommal. Ezek szoros felelet terhe alatt tartoznak mind a' polgári körhöz tartozó kezelés, mind az e' vidéken levő hadsereg élelmezése iránt gyorsan és pontosan rendelkezni, mire nézve tudtul adatik, hogy kiadandó rendeleteknek rögtön-törvény büntetés terhe alatt engedelmeskedni mindenki köteles.

Ennek folytán

5. Minden polgári tisztviselőknak, 's mesterembereknek köteleességébe tétetik hivatalbeli foglalatosságaikat folytatni, 's a' kiadandó rendeleteknek eleget tenni.

6. Midőn a' fővezérség az ellenségesen elfoglalt vidékre tett bevonulásakor minden nemzetbeli politicalai foglyoknak bocsánatot hirdet, ezt úgy kívánja értetni, hogy mindazokat, kik ezen általános bűnbocsánat kihirdetése után bármi nemű fegyverrel ellentállának, rögtön-ítélő törvényszék elibe fogja állíttatni.

7. Vallás és nemzet különbség nélkül minden papnak szigoru büntetés terhe alatt köteleességébe tétetik, hogy az elámitott és saját romlására vezetett népet templomokban felvilágosítsa és jelen rendeletet 8 nap alatt naponkint hirdesse.

8. A' hatóságok előljáróinak felelősség mellett meghagyatik, hogy a' népámitókat és bujto-

gatókat rendelkezésük alá adandó katonasággal rögtön elfogassák.

9. Hiteles kimutatás szerint a' magyar bankjegyek' neves értéke teljesen fedezve, 's biztosítva lévén, azokat elfogadni mindenki tartozik.

10. A' szokott módon felszedendő rendes hadi és házi adó a' 4-dik pontban kinevezett igazgató választmányának beadandó.

11. A' határszéli katonai kerület' hatósága ezennel megszüntetik, egyezersmind pedig a' határszéli katonaság fegyvereit 4. nap alatt letenni köteles.

12. Erdélyben az osztrák hadi kormány név alatt sáfárkodó és bujtogató egyének minden rendeletei érvénytelenek és a' kik azoknak engedelmeskednek, hadi törvény útján a' leg szigorubban fognak fenytetni.

A' fő vezérség mind ezen, mind más ezután kiadandó rendeleteinek nem engedelmeskedők hadi törvénytörés elibe fognak állitattni.

Besztercze Január 6-kán 1849.

Szijártó,	Bauer,	Szálbek,
százados.	százados.	százados képviselő.
Teleki Sándor,		Mikes
első erdélyi hadsereg fő-		ezredes és a' bizott-
felügyelője.		mány elnöke.
látta	Bem,	
	tábornok m. k.	

Fölhivás

A' bünbocsánatot meg nem termette maga gyümölcseit.

A' vad elem dühöngve pusztit, ártatlan vért öntözi e' földet.

És míg a' magyar sereg győzelmesen halad, 's új babérokat tűz halántékaira:

addig a' fő város közelében, hol annyi okunk volt az ádáz vésznek lecsilapultát várni, városok és falvak dűlnek romba.

Biztosítékunkra itt hagyott sergeink mindent elkövetnek, meggátolni a' veszélyt, de részint a' távolság, részint a' késedelmes tudósítások ezt tenniük nehezíti,

mert egy neme a' csapatnak, melly gyorsasággal a' fenyegetett helyeken meg jelenhet hiányzik.

Lovasságunk nincs, Lóra tehát mindenki, kitől csak telik, rang és osztály különbség nélkül.

Mutassa meg e' hon lakossága, hogy nem csak lovakat tud nevelni, hanem azokón szolgálai is, midőn a' hon érdeke kívánja.

Az ív, melyre magát kiki alá írhatja, e' f. hó 17-től kezdve a' városházánál lesz kitéve.

Gyorsaság élet, — késedelem halál!

— —

Beöthy Ödön.

Bizonyos teendőkre egy név aláírás nélküli levélben figyelmeztetém.

Bárkitől is szivesen mint eddig úgy ezentulra elfogadom a' közjó tekintetéből figyelmeztetést. Fel is szólítok arra mindenkit, hogy vagy személyesen vagy név aláírással levélben tegye azt meg; 's annak folytán mit a' haza 's egyesek érdekében jönnek 's üdvösnek látok, erőmtől kitelhetőleg előmozdítani kötelességemnek ismerem. Kolozsv. Jan. 18. 1849.

Beöthy Ödön.

Nem hivatalos rész.

Zalathnán 1848 évi october 23-kán történt borzasztó gyilkolás rövid leírása. (Végzet.)

Ezek után az illetők az őrsereget csapatonkint felosztva, szétküldik a' város minden utcáiban örködés végett. Az elaggott öregek, nők, leányok és gyermekek, még a' pogányság előtt is tiszteletben álló cath. és reform. templomokba vonulnak a' netalán bekövetkező vész ellen. Mindezek után a' helybeli oláhok, vezetőik által, Dobra, Nemes 'sat. Nemegyeihez járulnak 's kinyilatkoztatják eskü mellett, hogy ők a' helybeli magyarokkal kívánják a' várost minden megtámadás ellenében oltalmazni. Nemegyei, noha a' helybeli oláhok, már october 21-kén is nekünk hűséget esküvének és ebeli esküjüket a' következő napon felmondák, mert csak nem kívánhatjuk — úgy mondának, hogy ők román testvéreik ellen harcoljanak, mondom Nemegyei most is nekik baráti jobbát nyújtotta, noha kinyilatkoztatták, hogy ők a' magyar lobogó alá esküdni nem fognának soha.

Esti 9 — 10 óra közt, őrseregünk egyik csapatja leérkezett azon hidhoz, mely Zalathna és Petrosán közt határjel. Itt találta az őrsereg a' petrosáni lándzsás oláhokat, kiktől csapatoeskánk vezető káplára Zborai Miklós kérdé: hát mit kerestek? felelék: magunkat őrizzük, és kiktől? a' magyaroktól. Ekkor a' derék Zborai felakarja őket tévedésök felől világosítani, 's beszéde közt mellette álló ősrünk Guzman puskája elsül. Mire borzasztó kiabálások közt, hogy a' consiliarius Nemegyei és Reinbold kohónagy reájok lött Petrosán felé visszaszaladnak ott a' harangokat félreverik, 's a' már készen álló oláhok összehúzódnak. A' mi csapatunk is visszahúzódik 'és jelentést tesz Nemegyeinek a' történetről. Nemegyei rögtön magához hivatja Dobrát, Agyalt, Pipost, Nemest, mint kik az oláhokat vezérik, reájok befolyást gyakorolnak, hogy menjenek le Petrosánra és azt a' szegény elcsábított népet világosítsák fel 's csendesítsék le. Ezek a' megbízásban eljárak, következő választ hozván: „Mivel őket, nemes ro-

mánokat a' magyarok szünet nélkül lövésekkel fenyegetik, ijesztgetik, bárha senki sem fenyegette, ők est többé nem türik. Azért holoap 8 — 9 órára a' fegyvereket tegyék le, a' császári színeket tüzzék ki, különben bejönnek a' városba és jaj lesz akkor a' megyarnak. Igen természetesen ezen fenhangu fenyegetésre ki sem hajtott, annál is inkább, mivel a' mint Dobra mondotta, csak 4—500 lándcsás oláh fogott lenni.

Mit szenvedtek ez idő alatt a' templom nedves kövezetén fekvő betegek, nők 's gyermeke? A' ki illetén körülmények közt nem forgott, nem tudja magát belegondolni azon külön nemű kínzó érzelmegyületbe, mely ekkor a' gyenge idegű nők keblén keresztül hullámozott. Ők kétségbeesetten, öszszekulcsolt kezekkel az urnak oltára előtt leborulva imádkoztak az életért, a' város fenmaradásáért 's különösen gyermekeikért. Oh mert mit ér az anya gyermek nélkül? és mit kell szenvedni a' gyermeknek anya nélkül! A' magasztos szerelemtől hevülő anyának a' sirban sincs nyugalma, árvaságra jutott gyermekei borzasztó sorsának miatta. Így félelem 's rebegés közt töltek el az éjszakát és october 23-kán reggel, midőn elvégezendő volnék a város és nép fenmaradásáért istennek bemutatott vér nélküli áldozatot, 's rövid szavakkal bátorságra akarnám felhíni kedves híveimet, egy borzasztó szó „jőnek“ vete véget szavaimnak. Ekkor a' templom elébe mentem 's látom, hogy a' zalathnai oláhok közül egy néhányan felmentek a' templom átellenében levő kalvari-hegyre. Közülök egyik egy más után hármat lö, a' lövést a' Zalathnát körül övedző hegyek viszhangozzák, 's egyszerre, mintha a' föld megutált tartalmát okádta volna ki, százankint merülnek fel a' hegyek 's völgyek öléből a' lándcsás és itt ott császári fegyverekkel ellátott zsvány oláhok. Csak hamar városunk minden utcáit elfoglalják és parányi 280 — 90-ből álló őrseregünket a' piac közepére szorítják. Az oláhok lándcsáján szalmatekercek voltak. Az oláhok a' hegyekhez közel eső házak oldalait szalmával megrakták; például a' Lukács Simon postamester házat. Ekkor a' hazafui szeplőtlen jelleméhez végiglen hű Nemegyei, az egyik oláh csapatot így szólítja meg: „hát kinek a' nevében jötetek ide, miért támadtatok meg bennünket? Mire ezer hang felelte: az imperatu nevében, hogy a' fegyvert tegyétek le, és mások, hogy a' consiliáriust öljük meg. Ekkor Nemegyei: mutassátok meg a' császárnak ebbeli parancsát írásban. Mi a' fegyvereket írás mellett a' császár kormányától vettük át és mihelyt a' kormánytól parancs jön, a' fegyvereket oda viszszük a' honnan vettük. Egyik csapatnak, az almásiaknak, kikkel legelőbb én találkoztam 's alkudtam követeléseik ezek valának:

- 1) Az őrsereg a' fegyvert tegye le, a' letett fegy-

verektől három lépésnyire álljon hátra, ők aztán a' fegyvereket öszszeszedik, viszik a' hova nekik tetszik. 2) A' házakat motozzák meg ők az oláhok, nincsenek-é elrejtve fegyvereink. 3) Azon fegyvereket, melyeket a' szolgabíró, erdő-sáfár, vagy ispán tőlük elvett, egy óra negyed alatt ide a' piacra hozzák. 4) Tegyük írásba és esküdünk meg papjaink előtt, hogy nekik, sem a' gubernium, sem a' vármegye, szóval soha magyar parancsolni nem fog, hanem Balásfalva és mig él, Saguna a' püspök. 5) A' császári címert tegyük ki. 6) Adjunk nekik öt hordó bort. A' mig ezeket nekem előadták két házat gyujtottak fel és nagy kérésemre oltották el, hogy egy fertály óra alatt békét eszközöljek.

A' sok alkudozás vége a' lett, hogy Nemegyei fölkérvén az őrsereget mi tevő lenne? ezek oda nyilatkoztak hogy tegyék le hát a' fegyvert, mert a' várost a' tüztől megoltalmazni lehetetlen. A' fegyvert letették. Most a' volt kívánságuk, hogy házainkat is motozzák meg. Mire Nemegyei: arra reaállani soha sem fogok; most is bünt követtünk el a' fegyvereket letévén. Legalább válaszlatok magatok közül 9 — 10 értelmesebbet kivél értekezni lehessen, 's kik nekem mindenről jót álljanak. Ekkor a' 9 — 10 személy kiválasztása megkezdődött. Az oláhok pedig mind előre nyomultak, az őrsereg tiltakozott ne közelednének, e' közben az őrsereg egyik hadnagya László István Nemegyeihez jön, a' békekötés miben létezőről tudomást szerzendő, 's aztán csapatjával közlendő. És egy oláh rea lö, lábát megölvi, mire az őrsereg, ha csak magát rögtön főbe veretni nem hagyja, fegyvert fog és az oláhokra lö, ezek szétszaladnak és egy néhány perc alatt a' várost 15 — 20 helyen fölgyujtják. A' tűz ellen magunkat oltalmazni lehetetlen volt. Oda határozzák tehát el magukat mindnyájan hogy vonuljanak Fejérvárra. Ekkor a' templomokból a' kétségbeesett nők szivrepszto jajgatások közt kitolulnak és az őrsereggel együtt, a' lángok 's üszkők közt a' városból kimennek. Látván ezt a' rablók, a' hegyeken szaladnak elejökhe 's az első falunál Petrosánál utjokat elállják. Ismét Nemegyei föl-szólítja őket, csendesíti, 's leginkább a' szegény nők sirására, miután az oláhok ismét fenhangon megesküdnék hogy csak a' fegyvert tegyék le minden bántódás nélkül Fejérvárra lekísérik, a' fegyvereket nekik átadja. Most a' fegyvertelen magyarokat körülveszik, három falun keresztül kísérik; estére Preszákára jönek. Itt egy nedves tere a' szegény magyarokat lefektetik, igen lefektetik, mert senkinek fölállani nem szabadott 's ki ezt tette, rögtön föbelőtték. Az elvett fegyvereket magok közt elosztják. Most elkezdődött a' fosztás, rablás. Mindenkit mindenétől megfosztottak, a' nőknek hajukat szétbontották nincs-é ott,

drágaság elrejtve, a' női szemérmert megsértették. Mindenek előtt a' nőknek papucsait, a' férfiaknak csizmáikat vették el. Egész éjszakán keresztül kutyáknak szidták, fenyegették hogy a' magyart egészen kiirtják. Reggelre, october 24-ére virradólag, parancsolják a' szegény kifosztott, meztelen magyaroknak hogy kelljenek fel és e' szóra „indulj” minden fegyvert reájok sütnék 's boldog volt kit golyó talált, mert a' többit a' legnagyobb, a' legtigrisebb kinzások közt, láncsákkal verték agyon. Nem kimélték sem öreget sem fiatal, nem gyermeket, nem csecsszopót, még az oláhnék, ezen hyenák is kapákkal verték aszszonyainkat agyon. Hogy az olvasónak némi fogalma legyen az oláhkinzásról, följegyzem ide Császár Zsigmondné borzasztó halálát: előbb fejét betörték, láncsával mellét átszurták, úgy hogy mind elől mind hátul a' vér patakkint folyt, azután egy láncsanyelet méhébe döftek, lemezelenítették csak egy inget hagyván rajta, a' szegény aszszony talán harmadnapra elkábultságából magához jött, mezitláb levánszorgott Fejérvárra és az oláhuál kegyetlenebb várparancsnok Horák a' várba sem engedte be, a' városban a' kórházba jutott és iszonyu kínok közt egy pár nap után életét bevégzte. Pecherné 80 éves aggnő, Fren-delné, Diánicsné, mind alig mozogható öregek, láncsa által haltak el. Három szopó gyermeknek anyjuk szeme láttára nyakukat szakasztották le. Farkas László őrsereg kapitányjának fejszével előbb egyik, azután másik lábát, ismét egyik kezét, azután mást vágta le 's végre ütötték főbe. Enynyi legyen elég. Szívemnek meg kell fájdalmában repedni. Legalább érzem, hogy nem soká vihetem e' borzasztó eseménynek emlékét 's hazám és szeretett nemzetem pusztítását. Elég az, hogy a' zalathnai magyar polgárok ártatlan vérét a' haza földé magába fogadta. Azon haza föld, melynek becsülete megtartásaért anynyi vér folyt, hogy már nincs e' hazában egy talpalatnyi hely, melyet honfi vér nem áztatott volna át és keresztül. Elnyelte mondom a' zalathnaiaknak — kiknek száma 700 körül jár — vérét. De egy nagy tántangó seb a' haza szívében. Isten sem bocsátaná meg a' magyarnak, ha e' példátlan gazságot, gyilkosságot boszszuállás nélkül hagyni tudná; ha a' tört, melyet a' háladatlanok szívének irányzottak, a' háladatlanok szívébe nem mártja. A' mig Preszakán a' gyilkolás így folyt, az alatt Zalathna porrá lett. Másnap 's harmadnap hajtó vadászatot tartottak az oláhok, minden oláh-házba menekült magyart, férfit 's aszszonyt egy iránt elfogtak, mindenétől megfosztottak, ezek közé tartozom én is; aztán domnu kapitányhoz Dobrá-

hoz és innen a' várdára kísérték, ott a' reformatusokat különösen és az őrsereg tagjait, főbelőték. A' tett kár felszámíthatlan. A' kamarai házak, a' kohó, mind a' négy templom, iskola elégték. A' császár hű népei, a' vad oláhok minden pénztárt kiraboltak. A' holtakat nem engedték hogy eltemessük. A' kutyák ették meg. Végre csakugyan ők eltemették, de különösen Preszakánál hogy? úgy, hogy a' disznók kiturták és a' kutyákkal együtt ették meg az ötödik hétben is. A' Fejérvár felé szaladtak közül 121 egyén menekült meg. Ezek közül 94 a' városi kórházban, mind halálosan megsebesítettek, közülök az óta sokan elhaltak. (Vége következik.)

Legujabb. Azon gaz oláh csorda, mely közelebről Jára helységét fölégeté 's nem egy félénk kolozsvári lakosnak okozott alaptalan félelmet, szét van verve.

A' 32. honvéd zászlóalj parancsnokságához ma estve következő tartalmu hivatalos jelentés érkezett.

A' mai megtámadásról, mely az oláhok részéről ma reggeli 8 óra tájban m. Létán ellenünk intéztetett, az idő rövidsége miatt csak általános vonásokban írhatok.

Az ellenség felső Füle felől huzódott, mintegy 2 — 3 ezer. Épen az őrszemeket vizsgáltam, midőn közeledésöket észrevettem. Az egész csapat felosztása után honvédeinket indítottam elől. Az első lövések részökről történtek, mire mieink a' tüzet visszszonozván, az oláhok futásnak eredtek. Honvédeink kergeték. Közülünk egy sebesült. Részükről 27 halott. Menynyi sebesültjök van, nem tudom.

M. Létáról Aszszonyfalváig üztük őket, honnan visszaterünk M. Létára, mintán ők a' hegyekbe mind elszéledtek. Honvédeink különösen jólviselték magokat, nevezetesen: Bereczky őrmester, Vala tizedes és Szabó Lajos honvéd. A' kolozsvári vadász csapat néhány fegyveressei honvédeinkel nyomultak előre. A' bihari nemzetország nagyobb része nem megvetendő.

Ha az ágyu ideiben megérkezhetik, a' jó positio mellett igen nagy pusztítást tehet. Különös megemlítésre és dicséretre méltók a' kolozsvári lovasok. Ezeknek a' méiszárlásban főérdemök, mint hogy a' futásnak indult oláhokat csak ők érheték utol legelőbb.

M. Léta jan. 18. 1849. Kis s főhadnagy.

Eddig a' hivatalos jelentés. Részünkről nem tehetjük, hogy méltánylásunkat ne nyilvánítsuk a' 32-ik zászlóalj derék őrnagya iránt, ki csak egy pár hét alatt és nagyobb részt oláh ifjakból összeállított zászlóaljaban ily harcziás és egyszersmind hazafias szellemet tudott kifejteni.

Szerkesztli és saját bettivel nyomatja Ocsvai Ferencz.